

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

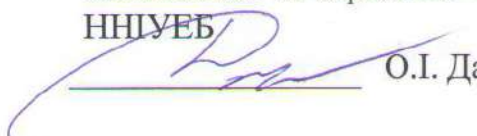

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІУЕБ

І.А. Семенець-Орлова

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської та страхової справи протокол №1 від 26.08.2022 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи ННІУЕБ

О.І. Дацій

«26» серпня 2022 р.

**ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
для здобувачів за першим (бакалаврським)**

рівнем вищої освіти

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

**спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»**

Київ 2022

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської та страхової справи ННІУЕБ ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол № 1 від 26.08.2022 р.).

Затверджено Вченою радою Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол № 5 від 06.09.2022 р.).

Тімко Н.І. Програма виробничої практики для здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – К.: 2022. – 20 с.

Програма містить пояснювальну записку, мету та зміст практики, тематичний план та програму навчальної практики, обов'язки здобувачів вищої освіти та керівників практики, вимоги до звіту здобувачів вищої освіти, критерії оцінювання знань та навичок, список літератури, а також додатки.

© ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2022

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2022 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
МЕТА ТА ЗМІСТ ПРАКТИКИ.....	5
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ.....	8
ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (НА ПІДПРИЄМСТВІ/ОРГАНІЗАЦІЇ/УСТАНОВІ)	11
ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ)	14
ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ.....	16
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТІВ ТА ПРАКТИКИ.....	17
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	20
ДОДАТКИ.....	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виробнича практика здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», є невід'ємною складовою частиною навчального процесу.

У ході практики здобувачі вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» повинні набути навичок проведення фінансового аналізу та планування. Тобто здійснити практичну підготовку до самостійної роботи по розв'язанню завдань з управління фінансами на підприємстві. Практику здобувачі вищої освіти проходять на підприємствах різної форми власності під одночасним керівництвом як викладачів Академії, так і працівників відповідних підприємств. Така організація керівництва практикою дозволяє студентам одночасно поглибити теоретичні знання і перейняти практичний досвід фінансової роботи. У ході практики здобувачі вищої освіти збирають необхідну інформацію про господарську діяльність підприємства та її результати. Потім вони провадять фінансовий аналіз результатів діяльності підприємства і визначають наявність проблем у його фінансовому стані. Визначивши існуючі на підприємстві проблеми здобувачі вищої освіти повинні вказати можливі шляхи до їх вирішення.

Результати роботи здобувача вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» оформлюються у вигляді звіту з практики. Оцінка результатам роботи здобувачів вищої освіти дається спочатку керівниками практики від Академії та підприємства у вигляді відгуку, а потім комісією по захисту звітів з практики.

МЕТА ТА ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Мета практики – набути навичок аналізу та прогнозування фінансової діяльності підприємства (установи, організації), складання аналітичних записок та підготувати здобувачів вищої освіти до виробничої діяльності.

Основні завдання проходження виробничої практики:

- закріпити теоретичні знання, здобуті при вивченні дисциплін «Теорія фінансів», «Економіка підприємства», «Фінанси підприємства», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», «Фінансовий аналіз», «Податкова система», та ін.;

- набути навичок практичного застосування теоретичних знань для розв'язання завдань з управління фінансами;

- навчитися аналізувати та прогнозувати фінансові результати, планувати заходи та приймати управлінські рішення, що поліпшуватимуть фінансовий стан підприємства;

- ознайомитися зі структурою підприємства;

- вивчити установчі документи;

- ознайомитися з положеннями про відділи, з посадовими інструкціями, технологією управління фінансовими ресурсами;

- брати участь у виконанні конкретної фінансової роботи, що здійснюється економічними службами підприємства;

- підготувати пропозиції щодо поліпшення організації управління фінансами підприємства;

- зробити аналіз стану охорони праці на підприємстві;

- підготувати та захистити звіт.

Після проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен набути *компетенцій*.

Перелік компетентностей здобувача вищої освіти

1.	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
2.	Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність планувати та управляти часом. 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 6. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово. 7. Здатність працювати в міжнародному контексті. 8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. 9. Здатність бути критичним і самокритичним. 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації. 11. Здатність працювати як у команді, так і автономно. 12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально-відповідально та громадянсько-свідомо.
3.	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади і закономірності функціонування та розвитку фінансових систем. 2. Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). 3. Вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для діагностики стану фінансових систем. 4. Здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. 5. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері фінансів, банківської справи та страхування. 6. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію. 7. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування. 8. Здатність формувати та реалізовувати комунікації в сфері фінансів, банківської справи та страхування. 9. Здатність обґрунтовувати, приймати професійні рішення в сфері фінансів, банківської справи та страхування та брати відповідальність за них. 10. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.
ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти. ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.
ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
ПР15. Спілкуватись в усній та письмовій формі іноземною мовою у професійній діяльності.
ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика організовується науково-методичним департаментом Міжрегіональної Академії управління персоналом разом з кафедрами Академії.

Керівниками практики призначаються представники кафедр Академії та підприємства (організації), де проводиться практика.

Практика проводиться згідно з навчальним планом підготовки бакалаврів за спеціальністю «Фінанси» та програмою проведення практики.

Направлення здобувачів вищої освіти на практику проводиться на підставі наказу ректора Академії.

Методичне керівництво виробничою практикою здобувачів вищої освіти здійснює кафедра фінансів, банківської та страхової справи згідно з фаховою спеціалізацією. Керівництво практикою здобувачів вищої освіти від підприємства здійснюють керівники відповідних відділів, які призначаються наказом керівника підприємства, установи.

Характеристика баз практики

Практику можна проходити:

- на підприємствах усіх форм власності та різних організаційно-правових форм, що здійснюють виробничо-господарську діяльність;
- в установах та організаціях, що належать до державних органів управління та контролю (державна податкова служба, державна контрольно-ревізійна служба, фінансові відділи при місцевих органах виконавчої влади тощо);
- в установах та організаціях ринкової інфраструктури (фінансові установи – комерційні банки, інвестиційні фонди і компанії, страхові компанії; біржі; аудиторські фірми; консалтингові фірми та ін.).

Обов'язки студента:

- виконувати вказівки керівників практики;
- виконати програму практики;
- скласти звіт;
- захистити звіт.

Обов'язки керівників практики

Керівник практики від Академії:

- забезпечує здобувачів вищої освіти методичними рекомендаціями (програмою практики);
- проводить інструктаж щодо порядку проходження виробничої практики здійснює керівництво розробкою індивідуальних планів проходження практики студентами;
- контролює проходження практики;
- перевіряє звіти здобувачів вищої освіти про практику.

Керівник практики від підприємства, організації, установи:

- проводить інструктаж практикантів з питань охорони праці та техніки безпеки;
- ознайомлює здобувачів вищої освіти з організаційною структурою, системою управління та проблемами підприємства, установи, організації відповідно до завдання керівника практики від Академії;
- контролює проходження студентами практики;
- контролює порядок ведення студентами щоденників проходження практики, підписує звіти здобувачів вищої освіти про виконання програми практики після її закінчення.

Керівник практики від Академії затверджує **план-графік** проходження практики в якому містяться види робіт і строки на їх виконання у відповідності **тематичним планом** практики.

Тематичний план з орієнтовним розподілом годин за видами робіт подано у таблиці 1.

Форму плану-графіку подано у таблиці 2.

Індивідуальні завдання. Залежно від конкретного місця проходження практики коригується зміст завдань, що відповідають програмі виробничої практики і включаються до індивідуального плану-графіка студента.

Навчально-тематичний план проходження практики

№ п/п	Види робіт по темах програми практики	Приклади розподілу (годин /днів)		
		%	Форми навчання:	
			денна	заочна
1	2	3	4	5
1.	Тема 1. Загальне ознайомлення із структурою управління та організацією економічної роботи на підприємстві	15	36/4,5	14,4/1,8
2.	Тема 2. Аналіз формування та розміщення фінансових ресурсів підприємства	15	36/4,5	14,4/1,8
3.	Тема 3. Аналіз фінансових результатів та їх використання.	15	36/4,5	14,4/1,8
4.	Тема 4. Організація грошових розрахунків підприємства.	10	24/3	9,6/1,2
5.	Тема 5. Фінансове планування на підприємстві.	15	36/4,5	14,4/1,8
6.	Тема 6. Аналіз фінансового стану підприємства.	15	36/4,5	14,4/1,8
7.	Тема 7. Внутрішній контроль фінансово-господарської діяльності підприємства.	10	24/3	9,6/1,2
8.	Тема 8. Охорона праці. Написання звіту.	5	12/1,5	4,8/0,6
Разом		100	240/30	96/12

Індивідуальний план-графік виробничої практики

Здобувача _____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

який проходить практику в _____ (назва організації, установи)

Дата (початок, кінець)	Кількість робочих днів	Тема завдання	Фактичне виконання плану

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (НА ПІДПРИЄМСТВІ/ОРГАНІЗАЦІЇ/УСТАНОВІ)

Тема 1. Загальне ознайомлення із структурою управління та організацією економічної роботи на підприємстві (в організації, установі)

На початку практики студент повинен ознайомитись із структурою управління підприємством, складом його підрозділів. Особливу увагу треба приділити організації економічної роботи, структурі економічних служб, ознайомленню з посадовими обов'язками працівників, які відповідають за фінансову діяльність підприємства. Слід з'ясувати, як організована фінансова робота; які підрозділи здійснюють фінансове планування, фінансовий аналіз і контроль, управління фінансовими ресурсами; вивчити документи, що складаються у процесі фінансової роботи (фінансова звітність, фінансові плани, аналітичні таблиці тощо).

Тема 2. Формування та розміщення фінансових ресурсів підприємства (організації, установи)

Необхідно визначити склад джерел фінансування діяльності підприємства (організації, установи), що залежить від форми власності, організаційно-правової форми, виду діяльності (виробничо-господарська, посередницька, управлінська тощо); вивчити законодавчі й інші нормативні акти, а також внутрішні документи, що регулюють формування статутного фонду, додаткове залучення коштів та розподіл фінансових ресурсів під час діяльності.

Провести аналіз динаміки та структури формування та розміщення фінансових ресурсів на основі даних з балансу підприємства.

Тема 3. Фінансові результати та їх використання

Необхідно вивчити, як формуються результати від усіх видів діяльності підприємства (операційної, інвестиційної, фінансової).

Для аналізу формування прибутку необхідно отримати дані з форми 2 «Звіт про фінансові результати». В ході аналізу слід визначити тенденції зміни обсягу отриманого прибутку та визначити фактори які впливали на його зміну.

Також треба з'ясувати, як розподіляється прибуток: чи сплачує підприємство податок на прибуток та які пільги має підприємство щодо оподаткування прибутку; які фонди створюються за рахунок прибутку та на які цілі використовуються кошти цих фондів.

Тема 4. Організація грошових розрахунків підприємства (організації, установи)

Потрібно ознайомитися з практикою здійснення на підприємстві грошових розрахунків у безготівковій формі та веденням касових операцій з приймання та видачі готівки, оформлення касових документів; визначити наявність поточних, позичкових і валютних банківських рахунків. Необхідно навчитись оформляти документи для здійснення розрахунків у різних формах: платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, векселями, чеками, проведенням заліків взаємної заборгованості, проведенням бартерних операцій.

Тема 5. Фінансове планування на підприємстві (організації, установі)

Потрібно ознайомитись із формами фінансових планів, що складаються підприємством. Необхідно навчитись розраховувати фінансові показники, а також виконувати допоміжні розрахунки при складанні фінансових планів. Зокрема треба навчитись: а) складати кошториси витрат на закупівлю сировини, матеріалів, на оплату праці, на ремонт обладнання, кошторис адміністративно-господарських витрат; б) розраховувати такі показники, як планова виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), планова собівартість продукції, амортизаційні відрахування, розмір власних обігових коштів, сума кредитів і сплата відсотків за користування ними; плановий прибуток, плановий розмір фондів, що створюються за рахунок прибутку (фонд розвитку підприємства, резервний фонд, дивідендний фонд, інші фонди); в) складати поточний фінансовий план (платіжний календар); річний фінансовий план (баланс доходів і витрат), фінансовий розділ бізнес-плану.

Тема 6. Аналіз фінансового стану підприємства

Необхідно ознайомитися з фінансовою звітністю підприємства за попередні роки і пояснювальними записками до річних звітів; зробити вертикальний і горизонтальний аналіз даних фінансової звітності, тобто проаналізувати структуру й динаміку окремих статей звітності; розрахувати показники платоспроможності, рентабельності, ділової активності, проаналізувати їх динаміку. Навчитися оцінювати фінансовий стан підприємства; виявляти позитивні або негативні тенденції в його зміні; з'ясувати фактори впливу на погіршення або поліпшення фінансового стану; скласти аналітичну записку на основі зроблених розрахунків з пропозиціями заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Тема 7. Внутрішній контроль фінансово-господарської діяльності підприємства

Вивчити організацію внутрішньогосподарського фінансового контролю; з'ясувати, які служби відповідають за його здійснення, як розподілені функції фінансового контролю між центральним керівництвом та підрозділами підприємства. Визначити, як контролюється ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; збереження коштів і матеріальних цінностей; економічний стан підприємства (організації, установи); виконання виробничих і фінансових планів. Вивчити тематику, зміст програм, періодичність проведення внутрішньогосподарських перевірок, ревізій.

Тема 8. Стан охорони праці та системи забезпечення безпеки на підприємстві

Необхідно ознайомитись з нормативно-правовою базою служби охорони праці; зробити аналіз умов праці, дати характеристику шкідливих і небезпечних виробничих факторів на робочих місцях підприємства (установи, організації); провести аналіз і оцінку економічних наслідків виробничого травматизму, професійних захворювань, загальної захворюваності та аварій на підприємстві; провести аналіз техніки безпеки та пожежної безпеки (інших можливих загроз) на підприємстві (установі, організації).

Вищезазначені питання висвітлюються в Звіті про проходження виробничої практики.

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ)

Тема 1. Загальне ознайомлення із структурою управління та організацією економічної роботи в бюджетній організації, (установі)

На початку практики студент повинен ознайомитись з функціональним призначенням установи, зі структурою управління установою, складом її підрозділів. Особливу увагу треба приділити організації економічної роботи, структурі економічних служб, ознайомленню з посадовими обов'язками працівників, які відповідають за функціональне призначення та фінансову діяльність організації. Слід з'ясувати, як організована фінансова робота, які підрозділи здійснюють фінансове планування, фінансовий аналіз і контроль, управління фінансовими ресурсами, вивчити документи, що складаються у процесі фінансової роботи (звітність, планові та звітні кошториси фінансування, аналітичні таблиці тощо).

Тема 2. Аналіз формування та розміщення фінансових ресурсів бюджетної організації, (установи)

Необхідно визначити склад джерел фінансування діяльності організації, (установи), що залежить від виду діяльності (управлінська тощо); вивчити законодавчі й інші нормативні акти, а також внутрішні документи, що регулюють формування фінансових ресурсів, додаткове залучення коштів та розподіл фінансових ресурсів під час діяльності.

Провести аналіз динаміки та структури формування та розміщення фінансових ресурсів на основі даних бух. балансу установи.

Тема 3. Організація грошових розрахунків організації, (установи)

Ознайомитися з практикою здійснення грошових розрахунків у безготівковій формі та веденням касових операцій з приймання та видачі готівки, оформлення касових документів; визначити наявність поточних, позичкових і

валютних банківських рахунків. Необхідно навчитись оформлювати документи для здійснення розрахунків у різних формах: платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, векселями, чеками, проведенням заліків взаємної заборгованості.

Тема 4. Фінансове планування в організації, (установі)

Потрібно ознайомитись із формами фінансових планів, що складаються в установі (кошториси, плани асигнувань, штатні розписи та ін.). Навчитись розраховувати фінансові показники, а також виконувати допоміжні розрахунки при складанні фінансових планів.

Ознайомитися та коротко викласти у звіті з практики основи кошторисного фінансування бюджетної установи: порядок складання проектів кошторисів, їх розгляду, затвердження та виконання. Звернути увагу на обґрунтування планових обсягів надходжень, які передбачається спрямувати на покриття видатків установи із загального та спеціального фондів проектів відповідних бюджетів. Навчитись здійснювати (навести в додатках до звіту) розрахунки обґрунтування показників видатків, що включаються до проекту кошторису установи (за кодами економічної класифікації). Вивчити на практиці порядок нормування бюджетних видатків. Розглянути лімітні довідки про бюджетні асигнування.

Тема 5. Оцінка фінансової діяльності бюджетної організації

Проаналізувати та аналітично оцінити обґрунтованість кошторисів фінансування, динаміку та структурну динаміку показників дохідної й видаткової частин кошторисів за декілька періодів. Проаналізувати внесення змін до кошторисів фінансування. Звернути увагу на формування та використання фінансових ресурсів з інших джерел(крім бюджетної системи).

Тема 6. Організація контролю за діяльністю та обґрунтованістю використання фінансових ресурсів бюджетною організацією

Вивчити організацію внутрішнього фінансового контролю; з'ясувати, які служби відповідають за його здійснення, як розподілені функції фінансового контролю між центральним керівництвом та підрозділами організації. Визначити,

як контролюється ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, збереження коштів і матеріальних цінностей, виконання планів діяльності(відповідно до функцій визначених положенням про установу(організацію) і фінансових планів. Вивчити тематику, зміст програм, періодичність проведення внутрішніх перевірок, ревізій.

Організація державного контролю за використанням фінансових ресурсів бюджетними установами.

ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Основним документом, в якому фіксується процес проходження студентом практики, є щоденник проходження практики (див. дод.). За результатами проходження практики студент складає звіт про виконання програми практики (див. дод.) обсягом 15-25 сторінок з конкретним описом виконаної роботи. Звіт повинен містити відомості про виконання всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції, список використаної літератури. Текст звіту ілюструється відповідними розрахунками, таблицями, схемами, рисунками тощо.

Орієнтовний план звіту про виконання програми практики:

- вступ, в якому треба зазначити мету та завдання практики;
- розділи у відповідності з програмою практики та завданням керівника практики від Академії, що містять стислий аналіз матеріалів, зібраних на підприємстві;
- висновки про проходження практики з пропозиціями щодо вдосконалення методів та організації фінансової роботи або шляхів вирішення існуючих проблем управління фінансами;
- додатки (звітність підприємства).

Звіт оформлюється на аркушах формату А4, скріплюється та подається керівнику практики від підприємства для підпису. Керівники практики від

підприємства та від Академії пишуть відгуки, в якому зазначають ступінь виконання студентом магістратури програми практики, оволодіння методами проведення досліджень та набуття необхідних умінь.

Звіт про практику подається на кафедру не пізніше як через 2 дні після завершення практики.

На кафедрі проводиться захист звітів про практику здобувачів вищої освіти. До складу комісії із захисту входять керівники практики, викладачі кафедри, керівники навчальних частин вузу. Захист звітів оформлюється протоколами з диференційованою оцінкою роботи здобувачів вищої освіти.

На титульній сторінці звіту про практику ставиться підпис голови комісії (завідувача кафедри) про захист.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТІВ ТА ПРАКТИКИ

Загальна оцінка результатів проходження практики здійснюється з урахуванням оцінки за звіт та публічний захист практики і становить сумарний підсумок. При оцінюванні звіту враховується письмове оформлення звітної документації, ступінь реалізації індивідуальної програми практики, характеристики керівників від бази практики та від кафедри, додержання календарного плану та графіка індивідуально-консультативної роботи тощо (таблиця 3).

За наявності негативної характеристики керівника з бази практики або від кафедри загальна оцінка практики не може бути позитивною.

Таблиця 3

Критерії оцінювання звіту

Критерій оцінювання звіту	Максимальна кількість балів	Фактична кількість балів
I Оцінювання змістових аспектів звіту		
Відповідність виконаної роботи затверженому завданню (повне або неповне виконання поставлених завдань, рівень розв'язання завдань дослідження)	0–5	

Наявність логічної послідовності та наукового стилю викладення матеріалу дослідження (володіння студентом літературною мовою та професійною термінологією, вміння логічно та аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал)	0–5	
Теоретична цінність отриманих результатів (глибина, всебічність і повнота викладення теоретичного матеріалу, відсутність прототипів роботи, відображення дискусійних питань, загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення сучасних теоретичних підходів, методів і методик, обґрунтованість висновків щодо узагальнення теоретичних положень теми*)	0–15	
Практична цінність отриманих результатів (використання сучасних і оригінальних методів дослідження, наявність елементів наукової новизни, рівень вірогідності та надійності аналітичного обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми на підприємстві (в організації, установі), відсутність помилок у розрахунках, актуальність зібраних і проаналізованих даних, обґрунтованість висновків щодо фактичного стану та перспектив розвитку проблеми, що вивчається, тощо)	0–15	
II Оцінювання організаційних аспектів проходження практики		
Додержання графіка проходження практики (своєчасне або несвоєчасне подання звіту на кафедру)	0–5	
Якість оформлення звіту (рівень додержання вимог до змісту та правил оформлення звіту)	0–5	
Відгук від керівника практики з бази практики (відсутність зауважень щодо сумлінності та якості виконання поставлених завдань, дисциплінованості тощо)	0–5	Є
III Оцінювання захисту звіту з практики		
Розуміння теоретичних основ теми дослідження та знання нормативно-правових положень	0–5	
Розуміння специфіки діяльності та фінансово-економічного стану об'єкта дослідження*	0–10	
Розуміння рівня фінансового планування об'єкта дослідження*	0–10	
Здатність виявити й оцінити причини виникнення, наслідки та окреслити шляхи подолання фінансово-економічних проблем відповідно до теми дослідження*	0–10	
Повні, вичерпні відповіді на поставлені запитання, вільне володіння матеріалом	0–10	

Загальна оцінка захисту звіту про проходження переддипломної практики визначається як сума балів, отриманих за кожним із передбачених критеріїв.

Переведення результатів 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та літерні символи ECTS здійснюється за таблицею відповідності (таблиця 4).

Таблиця 4

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 100 бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90–100	відмінно	A
82–89	добре	B
75–81		C
68–74		D
60–67	задовільно	E
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV в редакції від 07.02.2019 р. № 2473-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / із змінами і доповненнями від 01.07.2019 р. № 2628-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI зі змінами і доповненнями від 11.01.2019 р. № 2646-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI зі змінами і доповненнями від 01.01.2019 р. № 2210-VIII, 2621-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121-VIII в редакції від 09.02.2019 р. № 2491-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
6. України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р. № 2614-XII зі змінами і доповненнями від 19.04.2014 р. № 1170-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
7. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. №3480-IV зі змінами і доповненнями від 01.01.2019 № 2210-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
8. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР з урахуванням змін від 07.02.2019 р. № 2473- VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
9. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення 30 деяких положень» від 05.10.2017 р. № 2164-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>

10.Постанова Правління НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» від 24.10.2011 р. № 373 із змінами від 01.01.2019 р. № v0160500-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11/page>

11.Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 із змінами від 23.07.2019 р. № z0685-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

12.Наказ Мінфіну України «Про затвердження Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» від 24.01.2012 р. № 44 зі змінами від 24.05.2019 р. № z0427-19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>

13.Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України» від 21.10.2013 р. № 885 зі змінами від 03.11.2017 р. № z1253-17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1915-13>

14.Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» від 02.03.2018 р. № 340 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1132-17>

15.Наказ Державної казначейської служби України «Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя» від 07.02.2018 р. № 38 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0038840-18#n13>

16. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі» від 27.11.2018 р. № 940 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1400-18>

17. Наказ Мінфіну України «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах» від 14.09.2012 р. № 995. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0995201-12>

18. Розпорядження Нацкомфінпослуг України «Про затвердження Порядку надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами - юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу» від 26.09.2017 р. № 3840 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1294-17#n16>

19. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2018. - 292 с.

20. Бердар М. М. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / М. М. Бердар. - К.: ЦУЛ, 2010. - 352 с.

21. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / І. О. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724 с.

22. Болюх М. А. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ : навч. посіб. / М. А. Болюх, А. П. Заросило. – К. : КНЕУ, 2008. – 344 с.

23. Бюджетна система: навч. посіб./ [За заг. ред. Говорушко Т. А.]. - Л.: Магнолія 2006, 2017. - 296 с.

24. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. / В. Г. Дем'янишин, Г. Б. Погріщук, Л.

М. Клівіденко [та ін.] ; за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. – Тернопіль : Крок, 2015. – 521 с.

25.Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування. Кредитно-модульний курс: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2017. - 412 с.

26.Грушко В. І., Наконечна О. С., Чумаченко О. Г. Фінанси: підруч. - К.: Ліра-К, 2019. - 600 с.

27.Жилякова О. В. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / О. В. Жилякова. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 110 с.

28.Звєряков М. І., Коваленко В. В., Сергєєва О. С. Управління фінансовою стійкістю банків: підруч. - К.: ЦУЛ, 2017. - 520 с.

29.Економіка та фінанси підприємств: підручник / І. М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів, 2014. – 408 с.

30.Копилюк О. І. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. / О. І. Копилюк, О. М. Музичка. – Львів : Вид-во ЛКА, 2016. – 402 с.

31.Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції: навч. посіб. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: ЦУЛ, 2017. - 536 с.

32.Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2017. - 416 с.

33.Кузнецова С. А., Болгар Т. М., Пестовська З. С. Банківська система: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2017. - 400 с.

34.Лачкова В. М. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посіб. / В. М. Лачкова, Л. І. Лачкова, І. Л. Шевчук. – Х. : Видавець Іванченко І.С., 2017. – 180с.

35.Лінтур І. В. Теоретичні аспекти бюджетування банківських установ у системі фінансового менеджменту [Електронний ресурс]. / І. В. Лінтур. – Режим доступу : dspace.msu.edu.ua:8080/.../Лінтур%20І.%2012.pdf.1z9sm...

36.Нагайчук В. В. Державний фінансовий контроль. Практикум : навч. посібник / В. В. Нагайчук. – Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2015. – 192 с.

37.Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підруч. - К.:

ЦУЛ, 2017. - 504 с.

38. Онисько С. М., Марич П. М. Фінанси підприємств: підручник. - 2-ге вид., випр. і доп. - Львів: Магнолія, 2010. - 367 с.

39. Основи бюджетування : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Л. П. Батенко, Т. О. Зінкевич, О. О. Кизенко [та ін.] ; за заг. ред. Л. П. Батенко. – К. : КНЕУ, 2010. – 202 с.

40. Отенко І. П. Аналіз у бюджетних та банківських установах : навч. посіб. / І. П. Отенко, О. Ю. Мішин, С. В. Мішина ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Інжек, 2009. – 240 с.

41. Птащенко Л. О. Фінансовий контролінг : навч. посіб. / Л. О. Птащенко, В. В. Сержанов. – К. : ЦУЛ, 2016. – 400 с.

42. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: підруч./ [Слав'юк Р. А.]. - К.: УБС НБУ: Знання, 2010. - 550 с.

43. Сокиринська І. Г. Страховий менеджмент : навч. посіб. / І. Г. Сокиринська, Т. О. Журавльова, І. Г. Аберніхіна. – Дніпропетровськ : Пороги, 2016. – 300 с.

44. Ставерська Т. О. Фінансове планування та прогнозування в підприємствах і фінансових установах : навч. посіб. / Т. О. Ставерська, І. С. Андрющенко. – Х. : Видавець Іванченко І.С., 2013. – 146 с.

45. Теорія фінансів: підруч./ [Під заг. ред.. проф. Федосова В. М., Юрія С. І.]. - К.: ЦУЛ, 2017. - 576 с.

46. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг: навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2013. – 407 с.

47. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н. Б. Кашена, О. О. Горошанська, Н. М. Гаркуша [та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 593 с.

48. Фінансовий менеджмент : підручник / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька [та ін.] ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 344 с.

49. Фінанси України: навч. посіб./ [За ред. Карліна М. І.]. - К.: Кондор, 2018. - 332 с.

50. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Бороноса. – Суми : Вид-во СумДУ, 2012. – 539 с. – Режим доступу : <http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman2012.html>

51. Фінансовий менеджмент: методика розв'язання практичних завдань : навч. посіб. / І. Г. Ганечко, Г. В. Ситник, В. С. Андрієць [та ін.]. – К. : КНТЕУ, 2015. – 244 с.

52. Фінансове планування та прогнозування. Курс лекцій / укл. В. Я. Кудлак. – Тернопіль : ТНТУ, 2016. – 94 с.

53. Хмельков А. В. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. / А. В. Хмельков. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 548 с.

54. Хом'як Р. Л. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Р. Л. Хом'як, Н. С. Стасюк. – Львів : Магнолія 2006, 2011. – 314 с.

55. Ринок фінансових послуг: навч. посіб./ [Дема Д. І., Абрамова І. В., Недільська Л. В. та ін.]. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Алерта, 2017. - 376 с.

56. Фінансова санація та банкрутство підприємств: [навч. посіб.] / А. М., Штангрет, В. В. Шляхетко, О. Б. Волович та ін.. - К.: Знання, 2012. - 374 с.

57. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ [За заг. ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко]. - К.: ЦУЛ, 2017. - 440 с.

58. Фінансово-економічна грамотність: підруч./ [За ред. О. Б. Жихор], Ч. II: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки. - К.: Кондор, 2018. - 440 с.

59. Чумакова І. Ю. Державний фінансовий контроль : підручник / І. Ю. Чумакова, Н. В. Шульга; за рег. О.А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2013. – 412 с.

60. Шевчук І. Л. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. для студентів спеціальності 7.03050801, 8.03050801 «Фінанси і кредит» / І. Л. Шевчук, В. О. Черепанова, І. А. Бігдан. – Х. : ХДУХТ, 2013. – 304 с.

61. Шклярук С. Г. Ринки фінансових послуг: теорія, методи, інструменти та практика: навч. посіб. - К.: Персонал, 2018. - 528 с.

Інформаційні ресурси

62. Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.president.gov.ua>
63. Сайт Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.president.gov.ua>
64. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>
65. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.bank.gov.ua>
66. Сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Форма титульного аркушу зі звіту про проходження переддипломної практики

-//- границя верхнього колонтитула сторінки -//-

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів

Кафедра фінансів, банківської та страхової справи

ЗВІТ

Про виконання програми виробничої практики

Здобувач вищої освіти групи _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

Спеціальність _____

Спеціалізація _____

Освітній рівень _____

База практики _____

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від закладу
вищої освіти організації

_____
(посада, прізвище, ініціали)

М.П.

Звіт захищений
«__» _____ 20__ р.

_____
(підпис)

Керівник практики від
підприємства

_____
(посада, прізвище, ініціали)

М.П.

Звіт захищений
«__» _____ 20__ р.

_____
(підпис)

КИЇВ– 20_ р.